

Govor 29

(Tretji bogoslovni govor, konec)

Kaj pomenita Kristusovo resnično božanstvo in sprejeta človeškost za našo vero

Svetopisemski izrazi Kristusovega resničnega božanstva

17. Kajti iz visokih in vzvišenih ubesedenj smo dojeli in oznanjamo božanstvo Sina. Katera so ta ubesedenja? Tale: »Bog« , »Beseda«, »tisti v začetku, z začetkom, začetek« – »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Beseda je bila Bog,« in: »Pri tebi je začetek,« in: »On, ki jo rodove dolgo imenuje začetek.« Ker Sin je edinorojen: »Edinorojeni Sin, ki biva v Očetovem naročju, on je razložil.« Sin je »pot«, »resnica«, »življenje«, »luč«: »Jaz sem pot, resnica in življenje,« in: »Jaz sem luč sveta.« »Modrost« je in »moč«: »Kristus, Božja moč in Božja modrost ...« »Odsvit« je, »odtis«, »podoba«, »pečat«: »On je odsvit njegovega veličastva in odtis njegovega obstoja« in »podoba njegove dobrote« in: »Nanj je namreč pečat vtisnil Bog.« »Gospod« je, »kralj«, »on, ki je«, »vladar vsega«: »Gospod je dežil ogenj od Gospoda,« in: »Žezlo pravičnosti je žezlo tvojega kraljestva,« in: »... on, ki je, ki je bil in ki pride, vladar vsega.« Vse to je jasno rečeno o Sinu in še toliko temu podobnega z isto močjo. Nič od tega ni na novo dobljeno niti pozneje dodano Sinu ali Svetemu Duhu, prav tako kot ne Očetu samemu. Ni popolnost iz pridatka. Ni namreč bilo, ko bi bil Oče brez Besede, niti ni bilo, ko ne bi bilo Očeta, pa tudi ne, ko bi bil brez resnice, modrosti in moči ali da bi mu manjkalo življenja, sijaja in dobrosti.

Jezusova resnična človeškost: zoper Arijske ugovore

18. Ti pa mi zoper to naštej ubesedenja, ki jih ne razumeš – »moj Bog in vaš Bog«, »večji«, »je ustvaril«, »je naredil«, »je posvetil«. In če že hočeš, tudi »služabnik« in »pokoren«, je dal, se je poučil, mu je bilo zapovedano, je bil poslan, »ne more delati ničesar sam od sebe«, niti govoriti, niti soditi, niti dati, niti hoteti. Pa še nevednost, podvrženost, moljenje, spraševanje, napredovanje, izpopolnjenje. Dodaj, če že hočeš, kar je še nižje od tega – spanje, lačnost, utrujenost, jok, smrtni boj, pobitost. Morda boš Sinu očital celo križ in smrt. Zdi se mi namreč, da boš njegovo obujenje in vnebovzetje prepustil meni, saj se v njiju najde nekaj, kar je nam v prid. Poleg tega bi lahko nabral še veliko raztrošenega, če bi hotel sestaviti svojega dvoumnega in varljivega Boga, za nas pa je resničen Bog in po časti enak Očetu.

Božje učlovečenje zaradi tebe

Ni namreč težko vsakega izmed teh odlomkov zapovrstjo natančno prečesavati, ti ga kar se da pobožno razlagati in pometati spotiko, ki tiči v črkah, če se res spotikaš in slabega ne delaš namenoma. Z eno besedo: kar je bolj vzvišenega, pripisuj Bogstvu oziroma naravi, ki je višja od strasti in telesa, kar je nižjega, pa sestavljenju, ki se je zaradi tebe izpraznil in umêsil in – to reči ni nič slabše – učlovečil ter bil potem povzdignjen, da bi se ti rešil tega, kar je v tvojih naukih meseno in zemljetežno, se poučil, kako biti bolj vzvišen in se sovzpenjati z Bogstvom, ne ostajati pri vidnih stvareh, temveč se sodvigovati z umevanimi, ter spoznal, kdaj teče beseda o Božji naravi in kdaj o odrešenjskem delovanju.

Božji sestop za naše poboženje

19. Bilo je namreč, ko je bil ta, na katerega zdaj gledaš zviška, nad tabo. On, ki je zdaj človek, je bil nesestavljen. Kar je bil, je ostal. Kar pa ni bil, je privzel. V začetku je bil nepovzročen – kaj bi bilo namreč vzrok Boga? A pozneje je bil z razlogom. Ta je bil, da odreši tebe, razdostojanjevalca, ki njegovo božanstvo omalovažuješ zato, ker je nase vzel tvojo gostlino in se prek uma združil z mesom – in človek je postal zemeljski bog, ker se je spomešal z Bogom in z njim postal eden, s tem da je zmagal močnejši, zato da bi jaz toliko postal bog, kolikor je Bog postal človek.

Poetična hvalnica združeni človeškosti in božanskosti

Rodil se je, a bil tudi že prej rojen. Rodil se je iz ženske, a tudi device. Ta je bil po človeško, oni po Božje. Tukaj je bil brez očeta, tam brez matere. Oboje pripada njegovemu božanstvu. Nosila ga je mati, a ga je spoznal prerok, ki je mati nosila tudi njega, in je poskočil vpričo Besede, po kateri je nastal. Bil je povit, a je slekel grobne povoje, ko je vstal. Položen je bil v jasli, a bil povelčan od angelov in oznanjen od zvezde, in poklonit so se mu prišli modri. Kako da se spotikaš ob to, kar je videti, ne da bi se oziral k tistemu, kar se umeva? Izgnan je bil v Egipt, a je izgnal egiptovske malike. V očeh Judov ni imel ne podobe ne lepote, a je bil za Davida najlepši izmed človeških sinov, na gori se je bleščal in sijal svetleje od sonca, skrivnostno vpeljujoč v prihodnje.

20. Krščen je bil kot človek, a je razvezoval grehe kot Bog – ne zato, ker bi bil sam potreben očiščenja, temveč da bi posvetil vodo. Skušal je bil kot človek, a je zmagal kot Bog in nas kot ta, ki je premagal svet, bodril, naj se ne bojimo. Bil je lačen, a je nahranil tisoče – on je živi kruh iz nebes. Žejen je bil, a je zaklical: »Če je kdo žejen, naj pride k meni in pije,« ter obljubil, da bodo iz verujočih tekli izviri. Bil je utrujen, a je bil počitek utrujenim in obteženim. Obtežil ga je spanec, a je lahnil po morju, zapretil je vetrovom in olajšal Petra, ko se je ta potapljal. Plačeval je davek, a iz ribe, in kraljeval tistim, ki so to terjali od njega. Imenovali so ga Samarijan in obsedenec, a je rešil človeka, ki je šel iz Jeruzalema in padel med razbojnike. Besi so ga prepoznali, a jih je izgnal, utopil je legijo duhov in gledal, kako je njihov knez padal kakor blisk. Kamenjali so ga, a ga niso zgrabili. Molil je, a je uslišal. Zjokal se je, a je ustavljal solze. Vprašal je, kam so položili Lazarja, kajti bil je človek, a je Lazarja obudil, kajti bil je Bog. Prodan je bil, in sicer zelo poceni, namreč za trideset srebrnikov, a je odkupil svet, in sicer za visoko ceno, namreč lastno kri. Kakor jagnje je bil odpeljan v zakol, a je pasel Izraela, zdaj pa ves obljudeni svet. Kakor ovca je ostal brez glasu, a je Beseda, ki jo je napovedal glas vpijočega v puščavi. Bil je strt in ranjen, a je ozdravil vsako bolezen in slabost. Na les je bil dvignjen in pribit, a nas vrača na les življenja – rešil je tudi razbojnika, ki je bil križan z njim, in vse vidno zagnil v temo. Kisa so mu dali piti in jesti žolča – komu? Njemu, ki je vodo spremenil v vino, ki je uničil grenak okus, ki je naša sladkost in vse naše hrepenenje. Dal je življenje, a je imel oblast, da ga je spet prejel. Zagrinjalo se je pretrgalo – pokazalo se je namreč tisto zgoraj –, skale so se razpočile in mrtvi so bili obujeni. Umrl je, a daje življenje in s smrtjo uničuje smrt. V grob je bil položen, a je vstal. Spustil se je v podzemlje, a je iz njega povedel duše in se vzpел nebesa ter bo spet prišel soditi žive in mrtve – in postaviti na preizkušnjo besede, kot so tvoje. Če ti ti odlomki dajejo povod za blodnjo, ti jo razpršijo drugi.

Polnost razumevanja daje vera

21. To smo povedali tistim, ki govorijo v ugankah, a ne ker bi mi to hoteli – besedičenje in navajanje nasprotnih dokazov verujočim namreč nista pogodu, dovolj je že en sam nasprotnik. Nujno je bilo zaradi njih, ki nas napadajo – zdravila obstajajo zaradi bolezni –, in sicer da bi uvideli, da niso v vsem izmodreni in nepremagljivi v svoji prenatalčnosti in votljenju evangelija. Kajti ko ob stran postavimo vero in v ospredje moč dokaza, ko s svojim preiskovanjem odpravimo verodostojnost Duha in dokaz potem premaga veličina stvari – nujno ga premaga, saj sam izhaja iz šibkega organa našega mišljenja –, kaj se zgodi? Zaradi šibkosti dokaza je šibka videti skrivnost – in tako se njegova pretanjenost pokaže za izvotlitev križa, kot uči Pavel. Kajti polnilo našega dokaza je vera.

Od razumarstva k veri po Duhu

Naj on, ki dela vozle in rešuje uganke ter tudi naš um napeljuje, da razveže vezi nasilnih nauk – naj predvsem on spremeni te ljudi in iz strokovnjakarjev naredi verujoče ter iz njih, ki se zdaj imenujejo tako, kristjane. K temu pozivamo tudi vas. V Kristusovem imenu prosimo: »Spravite se z Bogom,« in: »Duha ne ugašajte.« Ali še raje, naj se Kristus spravi z vami in vas, čeprav pozno, razsvetli Sveti Duh. Če pa imate čez vse radi prepir, si bomo Trojico ohranili vsaj zase, s tem da bomo ostali čisti in brez spotike, vse dokler se popolneje ne pokaže ta, po katerem hrepenimo, v Kristusu samem, našem Gospodu, kateremu slava na veke. Amen.

Prevedel prof. dr. Vid Snoj